

“Només en un vint per cent de les informacions protagonitzades per dones s'especifica la seua professió”

SARA SAMPEDRO

crèdit? Moltes dones en necessiten per tirar endavant els seus negocis, però no pel fet de ser dones, sinó per la seua situació econòmica en concret.

Com hem d'entendre que perruqueries i supermercats s'hagin adaptat a la nova realitat de la dona i obrin al migdia per no perdre clients i que les grans empreses i institucions encara tinguin horaris tan poc flexibles?

Realment, curiós. I encara puc posar un exemple més escandalós. La propera primavera se celebrarà un congrés de psicologia del consumidor que portarà per títol *Thinking her*, és a dir, *pensant en ella*. I, per què? Doncs perquè està demostrat que el 70% de les decisions de compra a Espanya les pren la dona (als Estats Units arriba al 80%) i tot i amb això la publicitat sempre s'adreça al públic masculí. Si no se'ns té en compte ni com a objectius de benefici és que no anem bé...

Com a presidenta de Funde, com porta tòpics com que les dones són pitjors caps per a les dones? O que són més comprensives i flexibles. Tant en positiu com en negatiu sembla que hi hagi un únic model de dona cap. Això és així?

No! I ens hem d'acostumar a fugir dels estereotips, perquè aquests l'únic que aconseguen és limitar la nostra visió. Si tenim idees preconcebudes no donem pas a l'aprenentatge ni a una visió més àmplia i plural. Tot i amb això, el que sí que és cert és que existeixen tendències estadísticament més freqüents. Així, l'estil de lideratge femení és més participatiu, més d'equip. La dona persegueix la implicació de les persones que treballen al seu voltant, té establerts uns valors i una ètica professional i reconeix el mèrit del seu equip. És integradora i no acostuma a ser narcisista.

Quin és el perfil de les empresàries i directives de Lleida?

Són responsables de petites i mitjanes empreses, la majoria del sector serveis. Són professionals amb formació universitària i, en el cas de Funde, menors de 50 anys.

Les càrregues familiars les acaben deturant?

Així és. Els factors que més incideixen en la subocupació femenina són el fet de tindre infants menors de cinc anys, viure en parella, tindre un contracte a temps parcial i treballar en el sector serveis (exceptuant l'administració pública). Sembla que les empreses no estan preparades. La societat ha avançat molt més ràpid que el món laboral i no s'han assumit els nous rols. Es pot entendre que un empresari tingui por de les conseqüències que pugui tindre una baixa maternal en una persona que ocupa un càrrec de responsabilitat, perquè això pot suposar tallar en sec una feina durant mesos, però hi ha moltes solucions.

Això demostra que hem fet bé la feina i que hem arribat a la gent. Organitzar un lliurament de premis que mou tanta gent i tan diversa és molt estressant, però a la vegada, quan veus el resultat, és molt satisfactori. Per sort, Funde no sóc jo, sinó un equip que treballem de manera molt cohesionada. Gràcies a l'esforç de totes aconseguim que permeabilitzi en la societat el paper de les dones professionals.

Les nostres nétes commemoraran el 8 de març o l'evolució de la societat farà que dedicar un dia a la dona treballadora sigui un anacronisme?

Estarà bé que el commemorin, perquè no podem oblidar que un 8 de març de 1857 van morir 800 dones en un taller tèxtil d'Anglaterra perquè es van declarar en vaga pels abusos laborals que patien. Es van tancar al taller per denunciar les innombrables hores que treballaven al dia per un sou irrisori i van calar-hi foc cremant-les vives. Això no ho podem oblidar. Seria com oblidar les atrocitats dels nazis o qualsevol altra barbàrie històrica. Però, efectivament, jo espero que les nostres nétes ja no hagin de plantejar-se qüestions com la igualtat i que celebrin aquest dia com una manera de conèixer el passat, viure el present i liderar amb il·lusió el seu futur. Però un anacronisme ja ho és avui en dia, celebrar el 8 de març. L'associació d'aquestst fets dramàtics amb la societat actual no té cap sentit. Però està bé recordar qui som i d'on venim, així que jo seguiria celebrant el Dia de la Dona Treballadora, encara que avui en dia pràcticament totes les dones treballin i, per tant, pensi que cal fer un pas més enllà.

De quan Lleida no tenia cementiri

Els nou mesos llargs en què Lleida es va convertir en front de guerra, el riu feia de frontera. La zona republicana començava a Cappont. **La capital es va quedar sense cementiri. I en un moment en què, malauradament, de difunts n'hi havia més que mai.** El veí cementiri d'Alpicat es va convertir en destí dels morts de la Guerra Civil. 418 en només un any.

TEXT: ANNA SÀEZ

- 59 -
Cinco
Ajusticiados
dos de ellos son: Auctores

PROXIMITAT. A només 4 km de Lleida, Alpicat era el poble (el cementiri) més proper a la capital.

JOSEP PORTA BALLESPÍ. FONTS PORTA/IEI

L'any 1987, quan el jove alpicatí Fabià Corretgé era un estudiant d'història de la Universitat de Lleida, va rebre l'encàrrec de fer un treball sobre la Guerra Civil. "Ens van demanar que ens centréssim cadascú en el seu poble", explica. I així va ser com va començar una gran aventura que va portar a la creació d'una pàgina web el 2007 i, recentment, a la publicació del llibre *Morts de la Guerra Civil al cementiri d'Alpicat*, que narra un dels molts episodis singulars i poc coneguts per al gran públic que encara amaga la nostra història recent. "El 1987, quan buscava documents sobre la Guerra Civil, vaig trobar tres llibretes escolars del 1938 en què l'enterrador del poble havia anat anotant a mà on s'exhumaven els molts cossos que anaven arribant i qui eren". Com a historiador, el treball va ser interessant i productiu. "Però el 1987 ningú parlava de recuperar la memòria històrica, més aviat era un tema que feia nosa. Pensar en una publicació era del tot inviable".

Amb el temps, les noves generacions ja no es conformen amb la resignació i volen saber què ha estat dels seus avantpassats. Un interès per la memòria històrica que coincideix amb la gran revolució que va suposar l'arribada d'Internet. "Conxita Mir, que a més de veïna d'Alpicat, havia estat professora meua a la Universitat, estava elaborant el pla pilot Memorial Democràtic de les comarques de Ponent i en conèixer aquest treball em va proposar de difondre'l a través d'una plana web". I dit i fet. Aviat arribarien les sorpreses. Famílies d'arreu de l'Estat es posen en contacte amb Fabià Corretgé per agrair-li haver pogut tancar una ferida que ja portava massa anys oberta. Però... ¿què va passar a Alpicat per generar tant d'interès una pàgina web sobre els morts de la Guerra Civil enterrats en el seu cementiri? La resposta és ben sorprenent. Durant els nou mesos en què la ciutat de Lleida es converteix en front de guerra, el riu separa nacionals de republicans. El cementiri de la capital del Segrià queda en zona republicana. Vilanova d'Alpicat (com se'n deia aleshores Alpicat) és el poble nacional més proper i, per tant, el seu cementiri es converteix en el de referència per a un gran volum de població en plena guerra.

Traduït en xifres: durant els anys trenta, la mitjana d'enterraments era de 16,6 persones a l'any. De l'abril del 1938 a l'abril del 1939 els morts arriben a 418, totalment inassumible per a un poblet que aleshores tenia 1.669 habitants. Tant és així que el 24 d'agost del 1939, en plena festa major, s'inaugura un nou cementiri al camí d'Alguaire. Tot just s'havia acabat la guerra i reconstruir semblava més urgent que construir, però en el cas d'Alpicat, el cementiri era més que necessari i les noves autoritats no van perdre el temps. De fet, al vell, que era ubicat on actualment hi ha la plaça Gaudí, no quedava ni un pam sense aprofitar i ja s'havien començat a viure situacions grotesques. I es va abandonar. Literalment. "El pas del temps l'anava degradant al mateix ritme que s'esvaïen els records del que hi va passar. Era un tema incòmode que ningú s'atrevia a tocar", recorda Fabià Corretgé. Ell forma part de la generació que amb la inconsciència pròpia de les criatures jugava al cementiri. "Per a nosaltres era

La mitjana d'enterraments a Alpicat als anys trenta era de 16,6 a l'any. De l'abril del 38 a l'abril del 39 s'arriba als 418.

una aventura". Només la gran expansió urbanística d'Alpicat dels darrers anys va obligar a traslladar les restes l'any 1994 i a ensorrar, definitivament, la immensa ruïna. "S'havia de fer, però tampoc no pot ser que oblidem, per això des del Memorial Democràtic s'ha decidit instal·lar un monòlit que recordi les víctimes". Totes.

EXTRAMURS

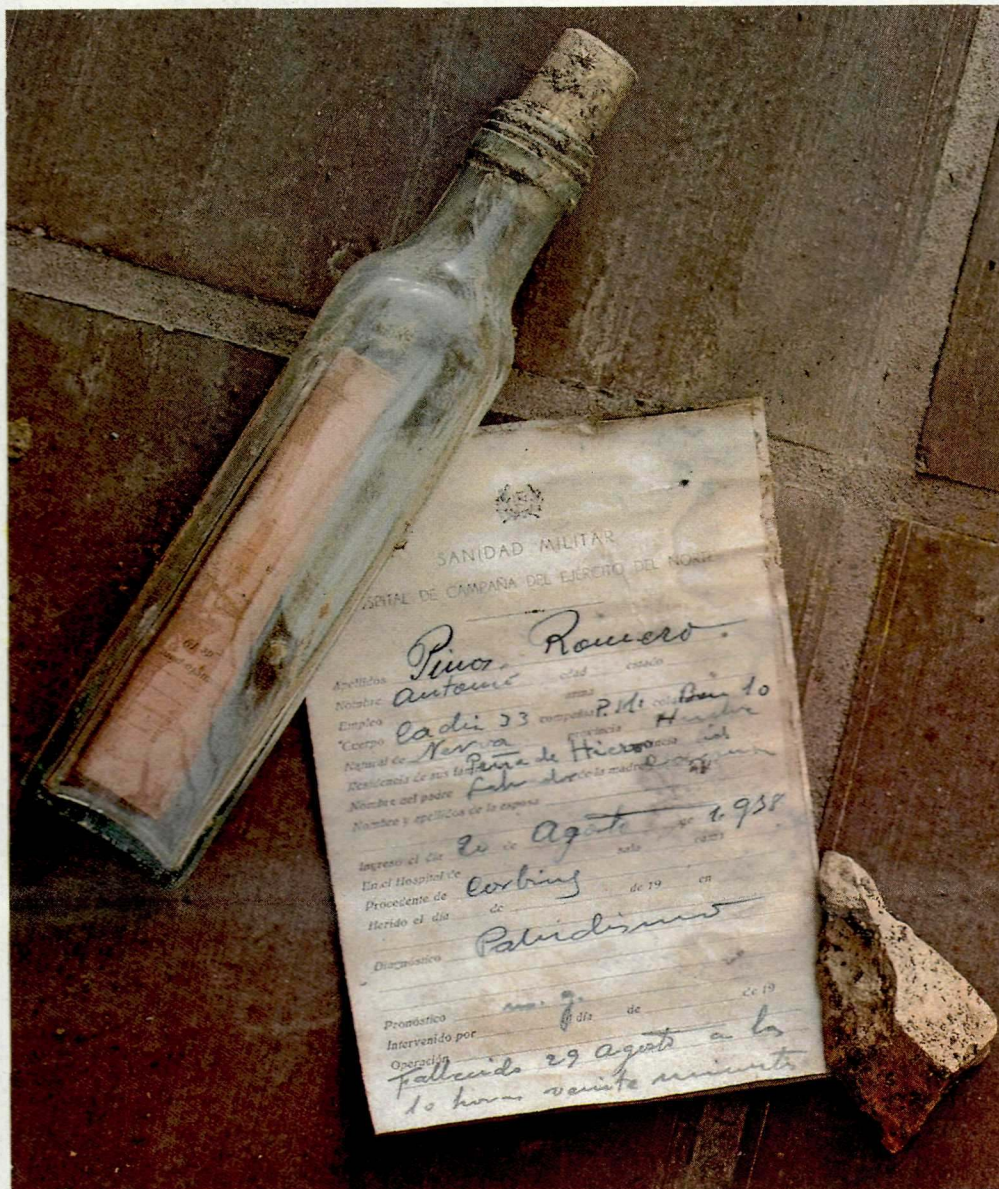
Les llibretes Josep Gilart, l'enterrador, van ser l'inici de la investigació. Però no l'única font. El 18 de maig del 1938 s'adona que arriben tants difunts que no serà capaç de recordar on han estat inhumats. Però també hi ha morts fora de la tàpia que no s'inclouen a les llibretes, perquè no estan al seu càrrec, com els 39 afusellats als que es va privar de descansar en un recinte sagrat. "Al final, d'on va sorgir més informació és del registre parroquial". Però, qui eren aquests morts? La resposta és gairebé un resum de la guerra. Hi ha 146 soldats, la majoria dels quals van morir al front de Seròs. Però també hi ha 261 víctimes civils, la majoria dels quals padrins de la Casa de Misericòrdia de Lleida i nens molt petits. Són casos molt tristos de morts per inanició. "Una prova de l'absoluta precarietat en què es vivia". També reposaven a Alpicat les restes de sis persones acu-

OMNIPRESENT.
Retrat de Franco al
campanar
d'Alpicat. El va
pintar Roig Nadal.

missatge en una botella

de Alpicat en donde falleció el
día 29 de Marzo de 1938 a conse-
cuencia de asesinado por los rojos

sades d'espionatge. Un d'aquests difunts era Pau Guardiola Asensio, que treballava de guarda del canal a Massalcoreig. Va ser executat el 19 d'agost del 1938, als 43 anys. La seua família només sabia que havia estat enterrat als voltants d'Alpicat, sense que ningú els ho concretés més. La seua vídua va demanar a les seues filles que quan ella morís no li portessin flors fins que no en poguessin portar també al seu pare. Setanta anys després, la pàgina web creada a Alpicat va permetre als descendents de saber què havia passat amb el guarda del canal. "Va ser molt emotiu saber que les filles havien pogut anar a portar flors als seus pares a Massalcoreig i a Alpicat". Un dels molts *retroba-*

sible. Un cas semblant va passar amb la família Nieva, de Logronyo. Feia setanta anys que buscaven un parent sense èxit, perquè Al picat, fins al 1948, es va dir Vilanova d'Alpicat, però tothom ho pronunciava (i escrivia!) Vilanova del Picat. Aquest equívoc feia que si bé els Nieva tenien una referència d'on podia haver estat enterrat, no eren capaços de localitzar el poble. "L'amabilitat i la gratitud d'aquesta família ens va fer adonar de la importància que tenien la difusió de les dades". Tant és així que quan Fabià Corretgé va ser conscient que molta gent gran no tenia accés a Internet es va plantejar la necessitat de convertir el material en un llibre que s'ha editat amb el suport de l'ajuntament d'Alpicat. És un document que va més enllà de la

NÀUFRAGS

Als soldats que morien al front se'ls enterrava com es podia. Per poder identificar-los més endavant, amb el difunt s'enterrava un flascó de vidre que contenia un document amb les seues dades. Quan es va obrir el carrer del Nord a Alpicat, també se'n van trobar. Corresponien als soldats que s'havien enterrat al vell cementiri durant el 1938. Com naufrags en un mar d'oblit, el seu missatge va acabar arribant, malgrat els molts anys transcorreguts. A la imatge de l'esquerra veiem un d'aquests flascons. En realitat, una reproducció, perquè la majoria d'ampolles eren trencades. Al seu interior, un paper original que informa de la mort d'Antonio Pinos Romero, originari de Huelva, a Corbins.

Era un soldat, però segons consta en el document, no va morir d'un tret, sinó de paludisme, una de les moltes víctimes col·laterals de la guerra. El 20 d'agost del 1938 va ser enterrat al vell cementiri d'Alpicat. Aleshores, de Vilanova d'Alpicat.

Una mujer
de unos setenta años
vestida con una beta negra
pellada muerta en la carri-
tera de Corbins casa nº 4
sin identificar
Lérida

FLASCÓ. A
dins d'un
flascó de
vidre s'hi
escrivien
totes les
dades
conegudes
del difunt.

història local. A partir de l'anècdota de l'aprofitadíssim cementiri d'Alpicat, descobrim la lletra petita de la Història i podem fer un retrat sorprenent fidedigne dels desastres viscuts a les comarques de Ponent. Del sanguinari front del Segre, de la gana i la precarietat amb què es malvivia a Lleida, dels efectes devastadors dels bombardejos sobre la capital, de la ferotge repressió política i, fins i tot, de l'absurditat de la guerra, il·lustrada amb els casos d'una noia de només setze anys, Maria Corretgé Gatiús i d'un nen de nou, Joan Gilart Cortat, que van morir víctimes d'un tret fortuït quan Alpicat ja era *nacional* i, per tant, el front ja s'havia allunyat. Aquestes 418 persones descansen, per fi, en pau.

